

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

ELEANOR SHARPSTON

της 14ης Δεκεμβρίου 2006¹

1. Η υπό κρίση αίτηση αναίρεσεως ασκήθηκε από το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου στην υπόθεση *Celltech R & D Ltd* κατά ΓΕΕΑ², με την οποία ακυρώθηκε απόφαση του δεύτερου τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ (στο εξής: τμήμα προσφυγών). Η αίτηση αναίρεσεως αφορά ειδικότερα την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή της έννοιας του διακριτικού χαρακτήρα και της έννοιας του περιγραφικού χαρακτήρα για τους σκοπούς του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και γ', αντίστοιχα, του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (στο εξής: κανονισμός)³.

την καταχώριση σήματος. Οι απόλυτοι λόγοι εμποδίζουν αυτομάτως την καταχώριση, σε αντίθεση με τους «σχετικούς» λόγους (όπως η ομοιότητα μεταξύ του αιτούμενου και του υφιστάμενου σήματος), οι οποίοι δύνανται να εμποδίσουν την καταχώριση ανάλογα με τις περιστάσεις.

3. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, προβλέπει καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένω:

«1. Δεν γίνονται δεκτά προς καταχώριση:

Ο κανονισμός

2. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού απαριθμεί τους γνωστούς ως «απόλυτους» λόγους απαραδέκτου που εμποδίζουν

[...]

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Απόφαση της 14ης Απριλίου 2005, T-260/03 (Συλλογή 2005, σ. I-1215).

3 — ΕΕ 1994, L 11, σ. 1.

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα·

γ) τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις δυνάμενα να χρησιμεύσουν στις συναλλαγές για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προελεύσεως ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών αυτών.»

4. Θα αναφέρομαι στα σημεία ή τις ενδείξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ως «περιγραφικά».

5. Για την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και γ', του κανονισμού, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β' και γ', της οδηγίας για τα σήματα⁴, το οποίο έχει πανομοιότυπη διατύπωση.

6. Το άρθρο 73 του κανονισμού προβλέπει ότι οι αποφάσεις του Γραφείου «αιτιολογούνται».

4 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1). Στο πλαίσιο άλλων πανομοιότυπων κατ' ουσίαν διατάξεων της οδηγίας για το σήμα και του κανονισμού, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η ερμηνεία της μίας διατάξεως πρέπει να έχει εφαρμογή και στην άλλη: Απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000, C-425/98, Marca Mode (Συλλογή 2000, σ. I-4861, σκέψεις 26 έως 28).

Ιστορικό της διαφοράς

7. Στις 30 Ιουνίου 2000, η αναιρεσίβλητη, Celltech Chiroscience Ltd (στο εξής: αιτούσα την καταχώριση του σήματος ή αιτούσα), υπέβαλε αίτηση καταχωρίσεως ως κοινοτικού σήματος του λεκτικού σημείου CELLTECH. Η καταχώριση ζητήθηκε για (i) παρασκευάσματα, σύνθετες και φαρμακευτικές ουσίες, κτηνιατρικά και υγιεινής, υπαγόμενα στην κλάση 5 του Διακανονισμού της Νίκαιας σχετικά με τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών όσον αφορά την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί, (ii) συσκευές και εργαλεία χειρουργικά, ιατρικά, οδοντιατρικά και κτηνιατρικά, υπαγόμενα στην κλάση 10, και (iii) υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, υπηρεσίες παροχής συμβουλών, σχετικές με τις βιολογικές, ιατρικές και χημικές επιστήμες, υπαγόμενες στην κλάση 42.

8. Τον Ιούνιο του 2002, ο εξεταστής του ΓΕΕΑ (στο εξής: εξεταστής) απέρριψε την αίτηση καταχωρίσεως βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού. Έκρινε ότι το επίδικο σημείο συναποτελούνταν από τον ορθογραφημένο συνδυασμό των δύο όρων «cell» (κύτταρο) και «tech» (σύντμηση των λέξεων «τεχνικός» ή «τεχνολογία»). Κατά συνέπεια, έκρινε ότι το αιτούμενο σήμα δεν μπορούσε να χρησιμεύσει ως ενδεικτικό καταγωγής των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία εξητείτο η

καταχώριση, δεδομένου ότι όλα αυτά ανήκαν στον κλάδο της τεχνολογίας των κυττάρων.

περί παραβάσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'»⁵.

Η απόφαση του Πρωτοδικείου

9. Τον Μάιο του 2003, το τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή της αιτούσας. Εξέφρασε την άποψη ότι η λέξη CELLTECH «μπορούσε να γίνει αμέσως και χωρίς αμφισημία αντιληπτή ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές». Επομένως, ο σύνδεσμος μεταξύ των καλυπτομένων από την αίτηση καταχώρισης προϊόντων και υπηρεσιών και του σήματος δεν ήταν αρκετά έμμεσος, ώστε να προσδίδει στο σήμα τον ελάχιστο βαθμό εγγενούς διακριτικού χαρακτήρα που απαιτείται δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού. Το τμήμα προσφυγών έκρινε επιπλέον ότι, εφόσον το σήμα δεν έγινε δεκτό προς καταχώριση δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεν ήταν απαραίτητο να εξεταστεί αν είχε εφαρμογή το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

10. Η αιτούσα την καταχώριση άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής (στο εξής: επίδικη απόφαση) ενώπιον του Πρωτοδικείου. Προέβαλε «ένα μοναδικό λόγο,

11. Το Πρωτοδικείο δέχθηκε την προσφυγή.

12. Στο μέτρο που τα συναφή εδάφια της αποφάσεως παρατίθενται αυτούσια στα αντίστοιχα μέρη κατωτέρω, στο στάδιο αυτό θα περιγράψω την απόφαση μόνο σε γενικές γραμμές.

13. Πρώτον, το Πρωτοδικείο παρέθεσε εν περιλήψει τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου όσον αφορά την ουσιώδη λειτουργία του σήματος και την ορθή ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στους διάφορους λόγους αρνήσεως καταχωρίσεως που περιλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού⁶. Υπογράμμισε ειδικότερα ότι ένα λεκτικό σήμα που απλώς περιγράφει τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ, του κανονισμού 40/94, στερείται, για τον ίδιο

5 — Σκέψη 9 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.

6 — Σκέψεις 19 έως 24.

λόγο, και διακριτικού χαρακτήρα ως προς τα ίδια αυτά προϊόντα ή υπηρεσίες, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού⁷.

14. Το Πρωτοδικείο παρέθεσε εν περιλήψει τις σκέψεις 10 έως 12 της επίδικης αποφάσεως, καταλήγοντας ότι το τμήμα προσφυγών «έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το σημείο CELLTECH δεν είχε διακριτικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β, του κανονισμού 40/94, για τον λόγο ότι θα γινόταν αντιληπτό από το κοινό στο οποίο απευθύνεται ως όρος που απλώς περιγράφει το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία αφορά»⁸. Έκρινε, ως εκ τούτου, ότι έπρεπε να εξετασθεί κατ' αρχάς αν το τμήμα προσφυγών αιτιολόγησε την κρίση του ότι το λεκτικό σημείο του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση ήταν περιγραφικό των καλυπτομένων από αυτό προϊόντων και υπηρεσιών. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, η επίδικη απόφαση θα έπρεπε να επικυρωθεί, δυνάμει της νομολογίας⁹ κατά την οποία παν περιγραφικό σημείο στερείται κατ' ανάγκην διακριτικού χαρακτήρα. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, αντιθέτως, θα έπρεπε, σύμφωνα με την απόφαση στην υπόθεση *SAT.1*¹⁰, να ερευνηθεί αν το τμήμα προσφυγών προέβαλε άλλα επιχειρήματα για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το αιτούμενο σήμα εστερείτο διακριτικού χαρακτήρα¹¹.

15. Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο εξέτασε το ζήτημα αν το τμήμα προσφυγών είχε θεμελιώσει ότι το σήμα είχε περιγραφικό χαρακτήρα. Επιβεβαίωσε ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε¹² ότι το κοινό στο οποίο απευθύνονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες αποτελούνταν όχι μόνον από ένα ειδικό κοινό προερχόμενο από τον ιατρικό κλάδο, που έχει γνώση των αγγλικών επιστημονικών όρων στον τομέα δραστηριότητάς του ασχέτως της μητρικής του γλώσσας, αλλά και από τον μέσο καταναλωτή¹³. Αφού εξέτασε την επίδικη απόφαση, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι το τμήμα προσφυγών δεν είχε θεμελιώσει ότι το σήμα ήταν περιγραφικό των επίδικων προϊόντων και υπηρεσιών¹⁴.

16. Κατόπιν, το Πρωτοδικείο ερεύνησε αν το τμήμα προσφυγών προέβαλε άλλα επιχειρήματα που να αιτιολογούν ότι το επίδικο λεκτικό σημείο εστερείτο διακριτικού χαρακτήρα. Κατέληξε ότι το τμήμα προσφυγών δεν θεμελίωσε ότι το σημείο, λαμβανόμενο ως σύνολο, δεν επέτρεπε στο κοινό στο οποίο απευθύνεται να διακρίνει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της αιτούσας από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες διαφορετικής εμπορικής προελεύσεως¹⁵.

17. Κατόπιν αυτών, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι το τμήμα προσφυγών δεν θεμελίωσε

7 — Αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-363/99, Koninklijke KPN Nederland (Συλλογή 2004, σ. I-1619, σκέψη 86), και C-265/00, Campina Melkunie (Συλλογή 2004, σ. I-1699, σκέψη 18).

8 — Σκέψεις 25 και 26.

9 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 7.

10 — Απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2004, C-329/02 P, *SAT.1 SatellitenFernsehen* κατά *ΓΕΕΑ* (Συλλογή 2004, σ. I-8317). Υπάρχει μία σύγχυση ως προς την ονομασία της υποθέσεως η οποία αναφέρεται τότε ως *SAT.1* και τότε ως *SAT.2*, ενώ *SAT.2* ήταν το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση. Θα αναφερόμαι σε αυτήν ως *SAT.1*.

11 — Σκέψη 27.

12 — Επί του οποίου φαίνεται να συμφωνούν οι διάδικοι.

13 — Σκέψεις 28 έως 31.

14 — Σκέψεις 32 έως 42, στις οποίες επικεντρώνονται κυρίως οι τέσσερις πρώτοι λόγοι ανατρέσεως.

15 — Σκέψεις 42 έως 44, από τις οποίες η σκέψη 43 είναι αυτή κατά της οποίας στρέφεται ο πέμπτος λόγος ανατρέσεως.

ότι το σήμα δεν καταχωρίστηκε διότι είχε περιγραφικό χαρακτήρα και προσέκρουε επομένως στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού. Δεδομένου ότι το τμήμα προσφυγών δεν παρέθεσε άλλους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι το σήμα αυτό στερούνταν παρά ταύτα διακριτικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', εσφαλμένως έκρινε ότι η καταχώρισή του προσέκρουε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Για τους λόγους αυτούς το Πρωτοδικείο ακύρωσε την επίδικη απόφαση¹⁶.

18. Το ΓΕΕΑ άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου βασιζόμενο σε πέντε λόγους, προβάλλοντας ότι η απόφαση «συνιστά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', [...] και δεν παραθέτει ορθή αιτιολογία».

Επί του παραδεκτού της αναιρέσεως

19. Η αιτούσα την καταχώριση προβάλλει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη κατά το μέτρο που αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού. Ισχυρίζεται ότι το τμήμα προσφυγών δεν αποφάνθηκε βάσει της διατάξεως αυτής, αλλά απέρριψε το σήμα CELLTECH απο-

κλειστικά βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού. Περαιτέρω, το ΓΕΕΑ δεν υποστήριξε ενώπιον του Πρωτοδικείου ότι το σήμα δεν μπορούσε να καταχωριστεί βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού· τουναντίον, ανέφερε ότι το σημείο CELLTECH «δεν είχε διακριτικό χαρακτήρα ως προς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αφορά και δεν μπορεί να καταχωριστεί βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'»¹⁷. Αντιθέτως, σχεδόν στο σύνολό της, η αίτηση αναιρέσεως του ΓΕΕΑ επικεντρώνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

20. Ο δικηγόρος της αιτούσας ανέπτυξε το επιχείρημα αυτό κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Αναφέρθηκε στη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία καθένας από τους λόγους απαραδέκτου της καταχωρίσεως που παρατίθενται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού είναι ανεξάρτητος των λοιπών και εξετάζεται χωριστά¹⁸, ότι είναι όμως προφανής η αλληλοεπικάλυψη που υπάρχει μεταξύ των πεδίων εφαρμογής των λόγων απαραδέκτου που απαριθμούνται στα στοιχεία β' έως δ' του άρθρου 7¹⁹ και ότι ένα λεκτικό σήμα, που περιγράφει τα χαρακτηριστικά των προϊόν-

17 — Η υπογράμμιση της αιτούσας.

18 — Βλ. απόφαση στην υπόθεση Koninklijke KPN Nederland, σκέψεις 67 και 85, και απόφαση στην υπόθεση Campina Melkunie, σκέψη 18, προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 7. Η αρχή αυτή διατυπώθηκε στην πραγματικότητα για πρώτη φορά με την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2001, C-517/99, Merz & Krell (Σύλλογος 2001, σ. I-6959, σκέψη 35).

19 — Βλ. απόφαση στην υπόθεση Koninklijke KPN Nederland, σκέψεις 67 και 85, και απόφαση στην υπόθεση Campina Melkunie, σκέψη 18.

16 — Σκέψεις 45 και 46.

ντων ή των υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, στερείται, για τον ίδιο λόγο, διακριτικού χαρακτήρα ως προς τα ίδια αυτά προϊόντα ή υπηρεσίες, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β'²⁰. Η ανάγκη σαφούς διακρίσεως μεταξύ του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', διερευνήθηκε ενδελεχώς με την απόφαση στην υπόθεση *BioID*²¹, με την οποία το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου επειδή το τελευταίο δεν έλαβε αρκούντως υπόψη του τη διαφορά μεταξύ των δύο αυτών διατάξεων.

21. Ο δικηγόρος της αιτούσας υπογράμμισε ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου επί της υπό κρίση υποθέσεως εκδόθηκε στις 14 Απριλίου 2005 και ότι το Δικαστήριο εξέδωσε την απόφαση επί της υποθέσεως *BioID* στις 15 Σεπτεμβρίου 2005. Ισχυρίστηκε ότι «δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, αν η υπό κρίση υπόθεση εκδικαζόταν σήμερα ενώπιον του [Πρωτοδικείου], [το δικαστήριο] θα επικεντρωνόταν στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' και δεν θα είχε ασχοληθεί καθόλου με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' —συγκεκριμένα θα είχε αποφανθεί ότι “το Πρωτοδικείο εξετάζει τον λόγο απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β' εφόσον το σήμα δεν προσκρούει σε λόγο απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'”».

22. Δεν έχω πεισθεί από το επιχείρημα αυτό ούτε, γενικότερα, από το επιχείρημα ότι η αίτηση αναίρεσεως είναι απαράδεκτη.

23. Πιστεύω ότι με την απόφαση στην υπόθεση *BioID* το Δικαστήριο απλώς εφάρμοσε τις αρχές που είχε θέσει ακριβώς ένα έτος νωρίτερα με την απόφαση στην υπόθεση *SAT.1*²². Σε αμφότερες τις περιπτώσεις το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου με το αιτιολογικό ότι το δικαστήριο εκείνο είχε ερμηνεύσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', στηριζόμενο σε ένα κριτήριο (συγκεκριμένα στο κριτήριο ότι δεν επιτρέπεται η καταχώριση σημάτων που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ευρέως στις εμπορικές συναλλαγές για την παροχή των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών) που είχε σημασία στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'²³. Κατά τη γνώμη μου, δεν θεωρώ ότι έχουν οποιαδήποτε σημασία οι σχετικές ημερομηνίες εκδόσεως, αφενός, της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση *BioID* και, αφετέρου, της αποφάσεως του Πρωτοδικείου στην υπό κρίση υπόθεση.

24. Ειδικότερα, το Δικαστήριο, με την απόφαση στην υπόθεση *BioID*, αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου διότι το δικαστήριο εκείνο, αποφαινόμενο ότι το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση ενέπιπτε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', είχε θεμελιώσει την κρίση του κυρίως στο ότι το σήμα ήταν πιθανό να είχε χρησιμοποιηθεί ευρέως στις εμπορικές συναλλαγές. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το κριτήριο αυτό, μολονότι είχε σημασία στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', δεν μπορούσε ωστόσο να αποτελέσει τη βάση για την ερμηνεία του στοιχείου β', της ίδιας διατάξεως²⁴. Αντιθέτως, στην υπό κρίση

20 — Βλ. απόφαση στην υπόθεση *Koninklijke KPN Nederland*, σκέψη 86, και απόφαση στην υπόθεση *Campina Melkunie*, σκέψη 19.

21 — Απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, C-37/03 P, *BioID* κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2005, σ. I-7975).

22 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 10.

23 — Βλ. σκέψη 36 της αποφάσεως *SAT.1*, που παρατίθεται από το Δικαστήριο στη σκέψη 62 της αποφάσεως *BioID*, και σκέψη 63 της αποφάσεως *BioID*.

24 — Σκέψεις 61 έως 65.

υπόθεση, το τμήμα προσφυγών δεν στηρίχθηκε στο κριτήριο της ενδεχόμενης ευρείας χρησιμοποίησής στις εμπορικές συναλλαγές.

και υπηρεσιών τα οποία αφορά²⁶. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι έπρεπε να εξετασθεί κατ' αρχάς αν το τμήμα προσφυγών είχε αιτιολογήσει την κρίση του ότι το σημείο ήταν περιγραφικό των καλυπτομένων από αυτό προϊόντων και υπηρεσιών²⁷.

25. Αυτό που είναι σημαντικότερο κατά τη γνώμη μου είναι το γεγονός ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *SAT.1* εκδόθηκε κατόπιν της επίδικης αποφάσεως, αλλά πριν την απόφαση του Πρωτοδικείου επί της υπό κρίση υποθέσεως. Το Πρωτοδικείο εξέτασε την επίδικη απόφαση με γνώμονα την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *SAT.1*. Με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ότι το ΓΕΕΑ, για να αιτιολογήσει ότι ένα σήμα, καίτοι δεν προσκρούει στον λόγο απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' (διότι δεν είναι καθαρά περιγραφικό), παρά ταύτα στερείται διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του στοιχείου β' της ίδιας διατάξεως, οφείλει να παραθέτει τους λόγους στους οποίους στηρίζει την άποψή του αυτή²⁵.

27. Η επίδικη απόφαση στηρίχθηκε στη διαπίστωση του τμήματος προσφυγών ότι το σήμα γίνεται αντιληπτό από τον καταναλωτή στον οποίο απευθύνεται ως όρος που απλώς περιγράφει το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία αφορά (π.χ., ως καθαρά περιγραφικό)²⁸. Το τμήμα προσφυγών συμπεράνε από τη διαπίστωση αυτή ότι η καταχώριση προσέκρουε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού. Θα μπορούσε εξίσου —και ίσως θα ήταν προτιμότερο— να είχε συμπεράνει ότι η καταχώριση προσέκρουε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού²⁹. Το Πρωτοδικείο θα μπορούσε επίσης, όπως φαίνεται να δέχθηκε ο δικηγόρος της αναιρεσείουσας κατά την επ' ακροατηρίου

26. Εφαρμόζοντας την αρχή αυτή, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε στην υπό κρίση υπόθεση ότι, με την επίδικη απόφαση, το τμήμα προσφυγών έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το σημείο *CELLTECH* δεν είχε διακριτικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', διότι γίνεται αντιληπτό από το οικείο κοινό ως όρος που απλώς περιγράφει το είδος των προϊόντων

26 — Σκέψεις 24 έως 26.

27 — Σκέψη 27.

28 — Σκέψη 11 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

29 — Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο δεν υιοθέτησε με την απόφαση *BioID* την προσέγγιση αυτή, δεδομένου ότι έκρινε ότι το ακρωνύμιο *BioID*, το οποίο αποτελούσε το κυρίαρχο στοιχείο του σήματος του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση («*BioID*»), δεν μπορούσε να διακριθεί από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητήθηκε η καταχώριση (οι οποίες εντάσσονταν στο πεδίο της βιομετρικής αναγνώρισης), δεν εμφάνιζε χαρακτήρα εγγυώμενου στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη την ταυτότητα προελεύσεως του προϊόντος ή της υπηρεσίας που περιγράφει το σήμα υπό την οπτική γωνία του ενδιαφερόμενου κοινού, και ως εκ τούτου στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β': σκέψεις 70 έως 75. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ' δεν αποτέλεσε αντικείμενο της ανάλυσεως ή των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου στην υπόθεση εκείνη, μολονότι η διάταξη αυτή είχε αποτελέσει (μαζί με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β') τη βάση των αποφάσεων του εξεταστή του ΓΕΕΑ και του τμήματος προσφυγών καθώς και της προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου.

25 — Σκέψη 42.

συζήτηση, να αποφύγει να εξετάσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού. Ωστόσο, τόσο το τμήμα προσφυγών όσο και ο εξεταστής ασχολήθηκαν αποκλειστικά με τον διακριτικό χαρακτήρα. Υπό το φως της νομολογίας σύμφωνα με την οποία ένα λεκτικό σήμα που απλώς περιγράφει τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, στερείται, για τον ίδιο λόγο, και διακριτικού χαρακτήρα ως προς τα ίδια αυτά προϊόντα ή υπηρεσίες, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού³⁰, το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο επικεντρώθηκε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', δεν φαίνεται παράλογο ή αλυσιτελές. Ακόμη κι αν υιοθετηθεί η άποψη ότι το Πρωτοδικείο δεν έπρεπε να προβεί στην εξέταση αυτή, αυτό θα οδηγούσε στο να τεθεί υπό αμφισβήτηση η ορθότητα της αποφάσεως του δικαστηρίου αυτού —το οποίο μπορεί να υποτεθεί με βεβαιότητα ότι η αιτούσα δεν επιθυμεί— και όχι το παραδεκτό της αιτήσεως αναιρέσεως που στρέφεται κατ' αυτής.

28. Στην πραγματικότητα, το Πρωτοδικείο αφιέρωσε τις σκέψεις 27 έως 40 της αποφάσεώς του στην ανάλυση των διαπιστώσεων του τμήματος προσφυγών περί του αν το σημείο CELLTECH είχε διακριτικό χαρακτήρα. Κατέληξε, με τη σκέψη 41, ότι «το τμήμα προσφυγών δεν στοιχειοθέτησε ότι το λεκτικό σημείο CELLTECH ήταν περιγραφικό των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση». Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο αφιέρωσε μόνο δύο σκέψεις (43 και 44) για να αναλύσει «αν το τμήμα προσφυγών προέβαλε, με την επίδικη απόφαση, άλλα επιχειρήματα που να αιτιολογούν ότι το επίδικο λεκτικό σημείο εστερείται

διακριτικού χαρακτήρα» (άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β')³¹. Τελικά, με τη σκέψη 45 της αποφάσεως διατυπώνεται το γενικό συμπέρασμα του Πρωτοδικείου ότι «το τμήμα προσφυγών δεν αιτιολόγησε γιατί το αιτηθέν σήμα προσέκρουε στον λόγο απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'».

29. Θεωρώ, επομένως, ότι θα ήταν παράδοξο να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως ως απαράδεκτη για τον λόγο ότι επικεντρώνεται στο αν η ανάλυση του Πρωτοδικείου για τον διακριτικό χαρακτήρα ήταν ορθή. Αυτό θα ισοδυναμούσε με το να μην παρέχεται στο ΓΕΕΑ η δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση αμφισβητώντας ακριβώς τους λόγους επί των οποίων βασίζεται η απόφαση αυτή.

30. Φρονώ επομένως ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι παραδεκτή.

Οι λόγοι αναιρέσεως

31. Το ΓΕΕΑ προβάλλει πέντε ειδικούς λόγους αναιρέσεως. Νομίζω ότι θα ήταν

30 — Βλ. τις αποφάσεις επί των υποθέσεων που παρατίθενται στην υποσημείωση 7.

31 — Αυτό δεν προκαλεί ίσως έκπληξη. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, το Πρωτοδικείο δεν χρειαζόταν να αφιερώσει πολύ χρόνο για να ελέγξει την προσβαλλόμενη απόφαση προκειμένου να εξακριβώσει αν το τμήμα προσφυγών είχε προσδιορίσει άλλους λόγους, εκτός από τον καθαρά περιγραφικό χαρακτήρα, οι οποίοι θα μπορούσαν να οδηγήσουν νομικά στο συμπέρασμα ότι το σήμα δεν είχε διακριτικό χαρακτήρα, και να διαπιστώσει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιελάμβανε άλλους τέτοιους πρόσθετους λόγους.

χρήσιμο να τους εξετάσω ακολουθώντας τη σειρά των σκέψεων της αποφάσεως που αφορούν.

Σκέψεις 35 έως 37 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου: πρώτος και (εν μέρει) δεύτερος λόγος αναιρέσεως

32. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως αφορά τις σκέψεις 36 και 37 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, ενώ ο δεύτερος αφορά εν μέρει τη σκέψη 35. Είναι σαφές ότι, από κοινού θεωρούμενες, οι σκέψεις 35 έως 37 απαρτίζουν μία αυτοτελή σειρά προτάσεων. Ο χωρισμός τους θα ήταν επίπλαστος. Θα εξετάσω, επομένως, από κοινού τον πρώτο και τον δεύτερο³² λόγο αναιρέσεως.

33. Εφόσον οι σκέψεις 35 έως 37 απορρέουν από τις σκέψεις 32 έως 34 και η σκέψη 34 αναφέρεται στη σκέψη 12 της επίδικης αποφάσεως, ενδείκνυται να αρχίσουμε με εκείνη τη σκέψη του αιτιολογικού του τμήματος προσφυγών:

«Κατά την άποψη του τμήματος, ο όρος «CELLTECH» μπορεί να γίνει, αμέσως και

χωρίς αμφισημία, αντιληπτός από τον καταναλωτή στον οποίο απευθύνεται ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές. Κατά συνέπεια, το τμήμα κρίνει ότι ο σύνδεσμος μεταξύ των προϊόντων και του σήματος δεν είναι αρκετά έμμεσος, ώστε να προσδίδει στο σήμα τον ελάχιστο βαθμό εγγενούς διακριτικού χαρακτήρα που απαιτείται δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', [του κανονισμού].»

34. Οι σκέψεις 32 έως 37 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου έχουν ως εξής:

«32 [...] το λεκτικό σημείο CELLTECH συντίθεται από δύο ουσιαστικά προερχόμενα από την αγγλική γλώσσα, το δεύτερο από τα οποία λαμβάνεται σε συντετμημένη μορφή. Ως προς το στοιχείο «cell», δεν αμφισβητείται ότι αναφέρεται στον κλάδο της βιολογίας, στη μικρότερη μονάδα ενός οργανισμού που είναι ικανή να λειτουργήσει ανεξάρτητα. Παρομοίως, το στοιχείο «tech» αποτελεί τη συνήθη σύντμηση της λέξης «technology» (τεχνολογία) και, επομένως, ως σύντμηση, το στοιχείο αυτό δεν απομακρύνεται από τους λεξιλογικούς κανόνες της αγγλικής γλώσσας (βλ., στην ίδια κατεύθυνση, απόφαση SAT.1, σκέψη 31).

32 — Στο μέτρο που αφορά τη σκέψη 35. Όσον αφορά τη σκέψη 43 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, εξετάζεται κατωτέρω στα σημεία 72 έως 75.

33 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τουλάχιστον μία σημασία του λεκτικού

- σημείου CELLTECH είναι «cell technology» (τεχνολογία των κυττάρων).
- 34 Ως προς τη φύση της σχέσεως που υφίσταται μεταξύ του λεκτικού σημείου CELLTECH και των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών, το τμήμα προσφυγών έκρινε, με τη σκέψη 12 της επίδικης αποφάσεως, ότι ο όρος αυτός δήλωνε δραστηριότητες του τομέα της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές.
- 35 Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν το τμήμα προσφυγών στοιχειοθέτησε ότι το λεκτικό σημείο CELLTECH, γινόμενο αντιληπτό ως «cell technology», ήταν περιγραφικό των σχετικών προϊόντων και των υπηρεσιών, που εμπίπτουν στον φαρμακευτικό κλάδο.
- 36 Συναφώς, έχει σημασία η επισήμανση ότι ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το ΓΕΕΑ παρέθεσαν την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων. Συγκεκριμένα, το μεν ΓΕΕΑ παρέσχε απλώς, σε παράρτημα του υπομνήματος απαντήσεώς του, απόσπασμα του Collins English Dictionary που περιέχει τους ορισμούς των όρων «cell» και «tech».
- 37 Ούτε, όμως, το τμήμα προσφυγών ούτε το ΓΕΕΑ εξήγησαν κατά τί οι όροι αυτοί παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό και τη φύση των προϊόντων και των υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, και ειδικότερα πώς αυτά τα προϊόντα ή υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν.»
- Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως (σκέψη 35)
35. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο, εξετάζοντας αν ο όρος CELLTECH αποτελείται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στο εμπόριο, για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών, υπέπεσε σε πλάνη μη λαμβάνοντας υπόψη την αυτοτελή σημασία των λέξεων «cell» και «tech». Αντ' αυτού, το Πρωτοδικείο επικεντρώθηκε αποκλειστικά στην έννοια ως συνόλου του σημείου CELLTECH ή του όρου «cell technology». Πράττοντας όμως αυτό, εσφαλμένως δεν έλαβε υπόψη του την αρχή σύμφωνα με την οποία ο απλός συνδυασμός στοιχείων, έκαστο των οποίων είναι περιγραφικό χαρακτηριστικών των προϊόντων ή υπηρεσιών για τα οποία ζητείται η καταχώριση, χωρίς να επιφέρεται σε αυτά κάποια ασυνήθης τροποποίηση αφορώσα τη σύνταξη ή τη σημειολογία, παραμένει και ο ίδιος περιγραφικός των εν λόγω χαρακτηριστικών για τους σκοπούς του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού.
36. Το σήμα CELLTECH συντίθεται από μία περιγραφική λέξη («cell») και μία

συνήθη σύντμηση άλλης περιγραφικής λέξης («tech»).

37. Είναι σαφές ότι για να θεωρηθεί περιγραφικό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (το οποίο είναι ταυτόσημο με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας³³), ένα σήμα συνιστάμενο από νεολογισμό που σχηματίζεται από συνδυασμό στοιχείων, δεν αρκεί η διαπίστωση ότι έκαστο των εν λόγω στοιχείων έχει ενδεχομένως περιγραφικό χαρακτήρα. Πρέπει να διαπιστωθεί ότι η ίδια η λέξη έχει τέτοιο χαρακτήρα³⁴.

38. Ασφαλώς, ως γενικός κανόνας, ο απλός συνδυασμός στοιχείων, έκαστο των οποίων είναι περιγραφικό των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των προϊόντων ή των υπηρεσιών, παραμένει και ο ίδιος περιγραφικός των εν λόγω χαρακτηριστικών, υπό την έννοια των εν λόγω διατάξεων, ακόμη και αν ο συνδυασμός τους δημιουργεί νεολογισμό. Συγκεκριμένα, το γεγονός και μόνον της συνδέσεως τέτοιων στοιχείων χωρίς να επέρχεται κάποια ασυνήθης τροποποίηση, ιδίως συντακτικής ή σημασιολογικής φύσεως, δεν θα καταλήξει παρά σε σήμα αποτελούμενο αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις εμπορικές συναλλαγές, για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών³⁵.

33 — Βλ. υποσημείωση 4.

34 — Βλ. απόφαση στην υπόθεση *Campina Melkunie*, που παρτίθεται στην υποσημείωση 7, σκέψη 37.

35 — Ομοίως, σκέψη 39, η υπογράμμιση δική μου.

39. Πάντως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι αυτός ο συνδυασμός δημιουργεί μια εντύπωση αρκετά αφιστάμενη από αυτήν που παράγει η απλή ένωση των εν λόγω αυτοτελών στοιχείων, όπου, δηλαδή, υφίσταται αντιληπτή διαφορά μεταξύ του νεολογισμού και του απλού αθροίσματος των στοιχείων που τον αποτελούν, το αποτέλεσμα μπορεί να μην είναι περιγραφικό υπό την έννοια της εν λόγω νομοθεσίας³⁶.

40. Καθίσταται επομένως σαφές ότι αποφασιστικής σημασίας είναι η συνολική εντύπωση που δημιουργεί το σήμα. Αυτό δεν εκπλήσσει. Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την πρώτη αφορώσα την οδηγία για τα σήματα απόφασή του (η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της έρευνας για «τον κίνδυνο συγχύσεως» μεταξύ ομοειδών σημάτων υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, έχει γίνει δεκτή³⁷ όμως ως έχουσα γενικότερη εφαρμογή): «ο μέσος καταναλωτής προσλαμβάνει συνήθως ένα σήμα ως ένα όλο και δεν επιδίδεται στην εξέταση των διαφόρων λεπτομερών στοιχείων που το αποτελούν»³⁸.

41. Συμφωνώ επομένως με την αιτούσα την καταχώριση ότι το Πρωτοδικείο ορθώς

36 — Ομοίως, σκέψεις 40 και 41. Οι σκέψεις 37 και 39 έως 41 της αποφάσεως στην υπόθεση *Campina Melkunie* επαναλαμβάνουν, σχεδόν κατά λέξη, όσα διαλαμβάνουν οι σκέψεις 96 και 98 έως 100 της αποφάσεως στην υπόθεση *KPN*, που εκδόθηκε την ίδια ημέρα. Κατά τη γνώμη μου, η απόφαση *Campina Melkunie* είναι η περισσότερο συναφής εν προκειμένω. Η απόφαση *Campina Melkunie* αφορούσε ένα νεολογισμό (*BIOMILD*) αποτελούμενο από στοιχεία, καθένα από τα οποία θεωρήθηκε ως περιγραφικό των χαρακτηριστικών των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ στην απόφαση *KPN* το επίδοιο λεκτικό σήμα («postka-post», ή ταχυδρομικό κατάστημα) αποτελούσε μία αυτοτελή λέξη.

37 — Βλ. π.χ. *BioID*, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 21, σκέψη 73.

38 — Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95, *SABEL* (Συλλογή 1997, σ. I-6191, σκέψη 23).

εξέτασε αν το σήμα CELLTECH είχε ως σύνολο περιγραφικό χαρακτήρα.

42. Φρονώ, επομένως, ότι πρέπει να απορριφθεί ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως στο μέτρο που αφορά τη σκέψη 35 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.

Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως: σκέψεις 36 και 37

43. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι, αν και το Πρωτοδικείο δέχθηκε «ότι τουλάχιστον μία σημασία του λεκτικού σημείου CELLTECH είναι “τεχνολογία των κυττάρων”»³⁹, υπέπεσε σε νομική πλάνη ζητώντας από το τμήμα προσφυγών, ως προϋπόθεση της αρνήσεώς του να καταχωρίσει το σήμα CELLTECH για τον λόγο ότι ήταν περιγραφικό, «να παραθέσει την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων» (σκέψη 36) και ειδικότερα να εξηγήσει «κατά τί οι όροι αυτοί παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό και τη φύση των προϊόντων και των υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, και ειδικότερα πώς αυτά τα προϊόντα ή υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν» (σκέψη 37).

39 — Σκέψη 33 της αποφάσεως.

44. Το ΓΕΕΑ δέχεται ότι για να δικαιολογήσει άρνηση καταχωρίσεως βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', πρέπει να την αιτιολογήσει επαρκώς, βαίνοντας πέραν της απλής διαπιστώσεως ότι ο όρος είναι περιγραφικός. Ωστόσο, δεν θεωρεί ότι πρέπει να παραθέσει επιστημονική εξήγηση.

45. Η αιτούσα την καταχώριση προβάλλει ότι βάσει της κοινής λογικής το τμήμα προσφυγών οφείλει να παραθέσει την επιστημονική σημασία της «τεχνολογίας των κυττάρων» πριν απορρίψει το προταθέν σήμα ως περιγραφικό. Εφόσον υποστηρίζεται ότι ο όρος έχει περιγραφικό χαρακτήρα, τότε πρέπει να δοθεί εξήγηση για το τι περιγράφει. Η αιτούσα δέχεται ότι δεν είναι απαραίτητο το ΓΕΕΑ να αποδείξει σε κάθε περίπτωση τη σημασία του όρου. Όταν ωστόσο μία σύνθετη φράση θεωρείται περιγραφική (οπότε η καταχώρισή της προσκρούει στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ') ενώ δεν πρόκειται για τυποποιημένη περιγραφή, τότε πρέπει να προσκομισθούν αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει με ποιον τρόπο χρησιμοποιείται περιγραφικά.

46. Κατά τη γνώμη μου, είναι σαφές ότι το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 37 της αποφάσεώς του, αποφάνθηκε σχετικά με τη σκέψη 12 της επίδικης αποφάσεως.

47. Προκειμένου να καθοριστεί αν το Πρωτοδικείο κακώς προσάπτει στο τμήμα προ-

σφυγών και στο ΓΕΕΑ ότι παρέλειψαν να παραθέσουν «την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων» ή να εξηγήσουν «κατά τί οι όροι αυτοί παρείχαν πληροφορίες σχετικά με [...] το πώς τα [οικεία] προϊόντα ή οι υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν», είναι απαραίτητο να εξεταστεί ποιο είναι το περιεχόμενο της υποχρέωσης αιτιολογήσεως της αρμόδιας για τα σήματα αρχής όταν απορρίπτεται αίτηση καταχωρίσεως σήματος.

στο οποίο εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το συγκεκριμένο ζήτημα⁴⁰.

49. Εφαρμόζοντας τις αρχές αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι το ΓΕΕΑ πρέπει να παράσχει «μια πλήρη και σαφή αιτιολογία για την απόφαση περί αρνήσεως καταχωρίσεως του σήματος»⁴¹. Το Πρωτοδικείο έχει δεχθεί ότι η αιτιολογία μπορεί πάντως να είναι σύντομη, υπό την προϋπόθεση ότι επιτρέπει στην αιτούσα να λάβει γνώση των λόγων απορρίψεως της αιτήσεώς της περί καταχωρίσεως σήματος και να προσβάλει αποτελεσματικά την απόφαση⁴².

48. Κατά το άρθρο 73 του κανονισμού, οι αποφάσεις του ΓΕΕΑ πρέπει να αιτιολογούνται. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποχρέωση αυτή έχει το ίδιο περιεχόμενο με την υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 253 ΕΚ. Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να εκθέτει, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, τη συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ούτως ώστε να παρέχει τη δυνατότητα στα μεν ενδιαφερόμενα μέρη να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, στο δε αρμόδιο δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του. Δεν απαιτείται να προσδιορίζει η αιτιολογία όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που ασκούν επιρροή, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και του πλαισίου

50. Η απαίτηση αυτή συμβαδίζει με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία απαιτεί να υπάρχει δικαίωμα δικαστικού ελέγχου κάθε αποφάσεως με την οποία μια εθνική αρχή αρνείται ένα δικαίωμα το οποίο αναγνωρίζει το κοινοτικό δίκαιο. Εφόσον ο αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος πρέπει να μπορεί να αφορά τη νομιμότητα της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, ένα εθνικό γραφείο σημάτων οφείλει να αιτιολογήσει την απόφασή του να μην καταχωρίσει ένα σήμα. Αποτελεί πάγια νομολογία, την οποία το Δικαστήριο ακολουθεί και στον τομέα των σημάτων, ότι από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει με σαφή

40 — Απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2004, C-447/02 P, KWS Saat κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2004, σ. I-10107, σκέψεις 63 έως 65).

41 — Ομοίως, σκέψη 67.

42 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 2005, T-242/02, The Sunrider Corp κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2005, σ. II-2793, σκέψεις 72 έως 75).

και μη διφορούμενο τρόπο η συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την επίμαχη πράξη, έτσι ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να μπορούν να γνωρίσουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, το δε αρμόδιο δικαστήριο να μπορεί να ασκήσει τον δικαστικό του έλεγχο⁴³.

51. Όταν ένα λεκτικό σήμα δεν αποτελείται αποκλειστικά από μονοσήμαντη περιγραφή των χαρακτηριστικών του, όπως αυτά καθορίζονται από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, και επομένως δεν έχει προδήλως περιγραφικό χαρακτήρα, η απλή διαπίστωση από το ΓΕΕΑ ότι έχει περιγραφικό χαρακτήρα σαφώς δεν πληροί την ανωτέρω απαίτηση. Για τον λόγο αυτό το Δικαστήριο, με την απόφαση στην υπόθεση SAT.1 ακύρωσε απόφαση του ΓΕΕΑ με την αιτιολογία, μεταξύ άλλων, ότι το ΓΕΕΑ «επισήμανε μόνον ότι τα στοιχεία “SAT” και “2” είναι περιγραφικά [...] χωρίς να αναφέρει για ποιον λόγο το λεκτικό σύμπλεγμα “SAT.2”, εξεταζόμενο ως σύνολο, δεν είναι ικανό να διακρίνει τις υπηρεσίες της προσφεύγουσας από αυτές άλλων επιχειρήσεων»⁴⁴.

52. Προς εκπλήρωση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως της απορρίψεως της αιτήσεως περί καταχώρισεως σήματος, θεωρώ ότι το

ΓΕΕΑ πρέπει να εξηγεί συνοπτικά πως αντιλαμβάνεται τον όρο του οποίου έχει ζητηθεί η καταχώριση. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Πρωτοδικείο επέβαλε στο ΓΕΕΑ μία σημαντικά αυστηρότερη υποχρέωση απαιτώντας από το τμήμα προσφυγών, ως προϋπόθεση της αρνήσεώς του να καταχωρίσει το σήμα CELLTECH για τον λόγο ότι ήταν περιγραφικό, «να παραθέσει την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων» (σκέψη 36) και ειδικότερα να εξηγήσει «κατά τί οι όροι αυτοί παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό και τη φύση των προϊόντων και των υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, και ειδικότερα πώς αυτά τα προϊόντα ή υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν» (σκέψη 37).

53. Φρονώ επομένως ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προβάλλει το ΓΕΕΑ είναι βάσιμος.

*Σκέψη 39 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου:
ο τρίτος λόγος αναιρέσεως*

54. Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως αφορά τη σκέψη 39 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, η οποία είναι προτιμότερο να εξεταστεί από κοινού με τη σκέψη 38:

«38. Και ναι μεν είναι αληθές ότι τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορά η αίτηση

43 — Βλ. σκέψη 40 των προτάσεών μου που υποβλήθηκαν στις 6 Ιουλίου 2006 στην απόφαση του Δικαστηρίου C-239/05, BVBA Management, Training en Consultancy.

44 — Σκέψη 43.

καταχωρίσεως είναι εν γένει φαρμακευτικά προϊόντα και υπηρεσίες και έχουν, επομένως, σύνδεσμο με τα σώματα που αποτελούνται από κύτταρα. Το τμήμα προσφυγών, όμως, δεν απέδειξε ότι το οικείο κοινό θα αντιληφθεί, αμέσως και χωρίς άλλη σκέψη, κάποια συγκεκριμένη και ευθεία σχέση μεταξύ των καλυπτομένων από την αίτηση φαρμακευτικών προϊόντων και υπηρεσιών και της εννοίας του λεκτικού σημείου CELLTECH [βλ., στην ίδια κατεύθυνση, απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 2001, T-359/99, DKV κατά ΓΕΕΑ (Euro-Health), Συλλογή 2001, σ. II1645, σκέψη 35].

39. Περαιτέρω, και αν ακόμη υποτεθεί ότι τα οικεία προϊόντα και υπηρεσίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κάποιο λειτουργικό πλαίσιο που να έχει σχέση με την τεχνολογία των κυττάρων, το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να συναχθεί ότι το λεκτικό σήμα CELLTECH μπορεί να χρησιμεύσει για να ορίσει τον προορισμό τους. Πράγματι, μια τέτοια χρήση θα αποτελούσε, το πολύ, έναν από τους πολυάριθμους δυνατούς τομείς εφαρμογής τους, όχι όμως τεχνική δυνατότητα λειτουργίας (προαναφερθείσα απόφαση CARCARD, σκέψη 40).»

55. Το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η διαπίστωση του περιγραφικού χαρακτήρα ή της ελλείψεως διακριτικού χαρακτήρα απαιτεί περιγραφή του «προορισμού» των σχετικών προϊόντων και υπηρε-

σιών, υπέπεσε σε νομική πλάνη. Το Πρωτοδικείο, αν και αναγνώρισε ότι η «τεχνολογία κυττάρων» είναι ένας «τομέας εφαρμογής» για τα σχετικά προϊόντα και τις σχετικές υπηρεσίες, κακώς έκρινε ότι η περιγραφή ενός τέτοιου «τομέα εφαρμογής» δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι το σημείο «CELLTECH» είναι περιγραφικό και στερείται, επομένως, διακριτικού χαρακτήρα.

56. Ειδικότερα, η κρίση του Πρωτοδικείου ότι η χρήση προϊόντων και υπηρεσιών σε σχέση με την «τεχνολογία των κυττάρων» δεν ήταν συνέπεια της εγγενούς λειτουργίας τους, αλλά απλώς ένα πιθανό πεδίο εφαρμογής ή «τομέα εφαρμογής» μεταξύ πολλών άλλων, συνιστά νομική πλάνη. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι αυτός ο «τομέας εφαρμογής» δεν ενέπιπτε στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Το Πρωτοδικείο επομένως διέκρινε μεταξύ ορισμένων χαρακτηριστικών, όπως ο «προορισμός» ή η «τεχνική δυνατότητα λειτουργίας», η περιγραφή των οποίων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και άλλων χαρακτηριστικών, όπως οι «τομείς εφαρμογής», η περιγραφή των οποίων δεν δικαιολογεί την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

57. Η αιτούσα την καταχώριση προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο περιορίστηκε απλώς στη

διαπίστωση ότι το τμήμα προσφυγών δεν θεμελίωσε ότι ο όρος CELLTECH, ακόμη και αν υποτεθεί ότι σημαίνει τεχνολογία των κυττάρων, μπορούσε να γίνει αμέσως και χωρίς αμφισημία αντιληπτός ως όρος που δηλώνει το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία αφορά.

σότερα από τα οποία έχουν γενικό και όχι ειδικό χαρακτήρα, και η χρήση του γενικού όρου «άλλα χαρακτηριστικά», είναι στοιχεία που ενισχύουν την ερμηνεία αυτή.

58. Κατά τη γνώμη μου, υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι συνηγορούν υπέρ της ευρείας ερμηνείας των χαρακτηριστικών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, η δε (απλή) ύπαρξή τους οδηγεί στη διαπίστωση της υπάρξεως περιγραφικού χαρακτήρα και στην αυτόματη απόρριψη της αιτήσεως καταχωρίσεως.

59. Πρώτον, από τη διατύπωση της διατάξεως προκύπτει ότι η απαρίθμηση είναι μάλλον ενδεικτική και όχι περιοριστική, διότι αποκλείει από την καταχώριση «τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις δυνάμενα να χρησιμοποιηθούν στις συναλλαγές για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προελεύσεως ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών αυτών». Η έκφραση «δυνάμενα να χρησιμοποιηθούν»⁴⁵, ο μακρύς κατάλογος των χαρακτηριστικών, τα περι-

60. Δεύτερον, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας, κατά παρέκταση δε το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού⁴⁶, επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος, που επιβάλλει να μπορούν να χρησιμοποιούνται ελεύθερα από όλους τα σημεία ή οι ενδείξεις που περιγράφουν τις κατηγορίες των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες ζητείται η καταχώριση, ακόμη και ως συλλογικά σήματα ή ως συστατικά μέρη σύνθετων ή γραφικών σημάτων. Επομένως, οι διατάξεις αυτές εμποδίζουν την αποκλειστική χρησιμοποίηση τέτοιου είδους σημείων ή ενδείξεων από μία μόνον επιχείρηση μέσω της καταχωρίσεώς τους ως σημάτων⁴⁷. Το γενικό συμφέρον που διέπει τις διατάξεις αυτές έχει ως συνέπεια ότι όλα τα σήματα τα οποία συνίστανται αποκλειστικώς από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δηλωθούν τα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, υπό την έννοια των διατάξεων αυτών, τίθενται ελεύθερα στη διάθεση όλων και δεν μπορούν να καταχωριστούν⁴⁸. Το συμπέρασμα που πρέπει αναμφίβολα να συναχθεί από την ερμηνεία με γνώμονα το γενικό αυτό συμφέρον είναι ότι οι ενδεχόμενες «χρήσεις για λειτουργικούς σκοπούς» ή σε έναν «τομέα εφαρμογής» των οικείων προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να θεωρηθούν ως τέτοιου είδους σημεία ή ενδείξεις.

46 — Βλ. υποσημείωση 4.

47 — Απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-108/97 και C-109/97, Windsurfing Chiemsee (Συλλογή 1999, σ. I-2779, σκέψη 25).

48 — Απόφαση της 8ης Απριλίου 2003, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-53/01 έως C-55/01, Linde (Συλλογή 2003, σ. I-3161, σκέψεις 74 και 75).

45 — Η υπογράμμιση δική μου. Η διατύπωση αυτή αντανakλάται στις άλλες γλώσσες: π.χ., στα γαλλικά είναι «pouvant servir» και στα γερμανικά «dienen können».

61. Το Δικαστήριο έδινε πάντοτε μεγάλη βαρύτητα στο γενικό συμφέρον και, βάσει αυτού, έχει ερμηνεύσει ευρέως το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Για τον λόγο αυτό το Δικαστήριο έχει προσφάτως αποφανθεί ότι το γενικό συμφέρον που διέπει τη διάταξη αυτή συνεπάγεται ότι όλα τα σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν προς δήλωση των χαρακτηριστικών των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες ζητείται η καταχώριση αφήνονται στην ελεύθερη διάθεση όλων των επιχειρήσεων, ώστε αυτές να μπορούν να τα χρησιμοποιούν περιγράφοντας τα ίδια χαρακτηριστικά των δικών τους προϊόντων. Τα σημεία και οι ενδείξεις που συνθέτουν το σήμα δεν απαιτείται να χρησιμοποιούνται όντως, κατά τον χρόνο της αιτήσεως περί καταχωρίσεως, για σκοπούς περιγραφικούς προϊόντων ή υπηρεσιών, όπως αυτά για τα οποία υποβλήθηκε η αίτηση, ή για χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτών των προϊόντων ή υπηρεσιών. Αρκεί τα ως άνω σημεία και οι ενδείξεις να μπορούν να χρησιμοποιούνται για τους ως άνω σκοπούς. Έτσι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας για τα σήματα, πρέπει να μη γίνεται καταχώριση λεκτικού σημείου αν, σε μία τουλάχιστον από τις δυνητικές σημασίες του, είναι δηλωτικό χαρακτηριστικού γνωρίσματος των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Ομοίως, είναι αδιάφορο αν τα δυνάμενα να περιγραφούν χαρακτηριστικά των προϊόντων ή υπηρεσιών είναι, από εμπορικής απόψεως, ουσιώδη ή παρεπόμενα. Δεν γίνεται καμία διάκριση ανάλογα με τα χαρακτηριστικά με τα οποία μπορούν να δηλώνουν τα σημεία ή οι ενδείξεις που συγκροτούν το σήμα. Πράγματι, με γνώμονα το γενικό συμφέρον που διέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας για τα σήματα, κάθε επιχείρηση πρέπει να έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί ελεύθεως τέτοια σημεία ή ενδείξεις προς δήλωση οποιουδήποτε χαρακτηριστικού των δικών της προϊόντων,

ανεξαρτήτως της σπουδαιότητάς της από εμπορικής απόψεως⁴⁹.

62. Κατά τη γνώμη μου, όλες οι ανωτέρω σκέψεις συνηγορούν υπέρ μιας διασταλτικής ερμηνείας των «χαρακτηριστικών» που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού ή του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας για τα σήματα.

63. Προς στήριξη της απόψεώς του ότι ο «τομέας εφαρμογής» του προϊόντος ή της υπηρεσίας δεν αποτελεί τέτοιου είδους «χαρακτηριστικό», το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 39 της αποφάσεώς του στην υπό κρίση υπόθεση, αναφέρθηκε στην απόφαση *Daimlerchrysler κατά IEEA (CARCARD)*⁵⁰. Σε εκείνη την υπόθεση το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ως εξής:

«Όσον αφορά τα προϊόντα των κατηγοριών που περιγράφονται ως “σταθερός και κινητός εξοπλισμός για την επεξεργασία πληροφοριών” προγράμματα για την επεξεργασία δεδομένων ή/και κειμένου ή/και εικόνας που είναι αποθηκευμένα σε μέσα εγγραφής δεδομένων”, της κλάσεως 9, δεν προκύπτει ότι το λεκτικό σήμα CARCARD μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς προσδιορισμό κάποιας ιδιότητας. Επιπλέον, και αν ακόμα υποτεθεί

49 — Απόφαση στην υπόθεση Koninklijke KPN Nederland, που παρτίθεται στην υποσημείωση 7, σκέψεις 55, 97 και 102.

50 — Βλ. σημείο 54, ανωτέρω.

ότι τα προϊόντα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για προϊόν που έχει σχέση και με κάρτα η οποία συνδέεται με κάποιο αυτοκίνητο, το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να συναχθεί ότι το λεκτικό σήμα CARCARD μπορεί να χρησιμεύσει προς προσδιορισμό του προορισμού των προαναφερθέντων προϊόντων. Πράγματι, μια τέτοια χρησιμοποίηση θα αποτελούσε, το πολύ, έναν από τους πολυάριθμους δυνατούς τομείς εφαρμογής του προϊόντος, όχι όμως τεχνική δυνατότητα λειτουργίας».

64. Δεν έχω πεισθεί από τη διαπίστωση, η οποία φαίνεται να προέρχεται από την απόφαση εκείνη, ότι ο τομέας εφαρμογής των προϊόντων που καλύπτονται από το αιτηθέν σήμα δεν αποτελεί χαρακτηριστικό των προϊόντων αυτών υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού. Παραδόξως, το Πρωτοδικείο επιχείρησε να διαφοροποιηθεί από τη σκέψη αυτή με τη μόνη μεταγενέστερη απόφαση που την παραθέτει⁵¹.

65. Για τους ανωτέρω λόγους, θεωρώ ότι στην υπό κρίση υπόθεση το Πρωτοδικείο κακώς διέκρινε μεταξύ, αφενός, ορισμένων χαρακτηριστικών, όπως ο «προορισμός» ή η «τεχνική δυνατότητα λειτουργίας», η περιγραφή των οποίων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και, αφετέρου, άλλων χαρακτηριστικών, όπως ο «τομέας εφαρμογής», η περιγραφή των οποίων δεν δικαιολογεί την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού. Έχω τη γνώμη, επομένως, ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

Σκέψη 40 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου: τέταρτος και πέμπτος λόγος αναιρέσεως

66. Ο τέταρτος και ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως αφορούν τη σκέψη 40 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου:

«Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών δεν αιτιολόγησε ότι ο όρος «celltech», έστω και αν νοηθεί ότι σημαίνει τεχνολογία των κυττάρων, μπορεί να γίνει, αμέσως και χωρίς αμφισημία, αντιληπτός ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές. Ούτε απέδειξε ότι το κοινό στο οποίο απευθύνεται θα τον αντιληφθεί μόνον ως ένδειξη του είδους των προϊόντων και υπηρεσιών που δηλώνει το σημείο.»

Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως

67. Θεωρώ ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι ιδιαιτέρως απροσδιόριστος. Το ΓΕΕΑ εκθέτει ποικιλοτρόπως ότι το Πρωτοδικείο (i) κακώς έκρινε ότι η περιγραφή μιας μεθόδου παραγωγής ή παροχής των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ii) παρέβη τη διάταξη αυτή διότι απέρριψε τη διαπίστωση ότι η «τεχνολογία των κυττάρων» περιγράφει την επιστημονική μέθοδο παραγωγής των εν λόγω προϊόντων ή παροχής των εν λόγω υπηρεσιών (iii) δεν

⁵¹ — Βλ. απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2003, T-222/02, HERON Robotunits κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2003, σ. II-4995, σκέψη 47).

εξέτασε αν, όπως είχε τονίσει το τμήμα προσφυγών, ο όρος «CELLTECH» ή ο όρος «τεχνολογία των κυττάρων» μπορούσε να γίνει αντιληπτός ως όρος «που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά ...που προκύπτουν από αυτές»⁵². (iv) δεν εξακρίβωσε αν ο όρος «CELLTECH» ή ο όρος «τεχνολογία των κυττάρων» αποτελούσε επαρκώς ορισμένη και άμεση περιγραφή μιας μεθόδου παραγωγής ή παροχής των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών και (v) εσφαλμένως αρνήθηκε ότι η περιγραφή μιας μεθόδου παραγωγής ή παροχής των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι «περιγραφική» υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ'.

68. Ωστόσο, έχω τη γνώμη ότι με τη σκέψη 40 της αποφάσεώς του το Πρωτοδικείο δεν έπραξε τίποτε από όλα αυτά. Το Πρωτοδικείο κατέληξε απλώς ότι το τμήμα προσφυγών δεν αιτιολόγησε ότι ο όρος CELLTECH «μπορεί να γίνει, αμέσως και χωρίς αμφισβήτηση, αντιληπτός ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές». Διατηρώ ορισμένες επιφυλάξεις όσον αφορά την εξέταση από το Πρωτοδικείο του τι συνιστά, κατ' ουσία, διαπίστωση πραγματικών περιστατικών από το τμήμα προσφυγών⁵³. Αλλά δεν βλέπω πως αυτή η κρίση του Πρωτοδικείου μπορεί να προσβληθεί με τους λόγους που προβάλλει το ΓΕΕΑ.

69. Συνεπώς, φρονώ ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως

70. Το ΓΕΕΑ προβάλλει με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως ότι η απόφαση πάσχει διότι δεν παρέθεσε αιτιολογία που να παρέχει τη δυνατότητα στο ΓΕΕΑ και στους τρίτους να κατανοήσουν γιατί ο όρος «CELLTECH» ή ο όρος «τεχνολογία κυττάρων» δεν περιγράφει το χαρακτηριστικό που συνίσταται στην επιστημονική μέθοδο παραγωγής ή παροχής των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών.

71. Η σκέψη 40 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου αποτελεί το συμπέρασμα της συλλογιστικής του (η σκέψη αρχίζει με τη φράση «Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει», η οποία σαφώς συμπεριλαμβάνει τις σκέψεις 36 έως 39). Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι «το τμήμα προσφυγών δεν αιτιολόγησε ότι ο όρος «celltech» [...] μπορεί να γίνει, αμέσως και χωρίς αμφισβήτηση, αντιληπτός [...]» κ.λπ. Κατά τη γνώμη μου, η διαπίστωση αυτή αφορά την εκτίμηση του τμήματος προσφυγών. Όπως έχω τονίσει, δεν έχω πεισθεί ότι το Πρωτοδικείο έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της εκτιμήσεως αυτής. Ωστόσο, τέτοιο θέμα δεν

52 — Η υπογράμμιση δική μου.

53 — Βλ. σημείο 85 κατωτέρω.

τέθηκε. Εν πάση περιπτώσει, και όπως προβάλλει η αιτούσα, το Πρωτοδικείο φαίνεται ότι παρέθεσε τους λόγους (με τις σκέψεις 36 έως 39) που εξηγούν το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει με τη σκέψη 40. Συνεπώς, φρονώ ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Σκέψη 43 της απόφασης του Πρωτοδικείου: ο δεύτερος (εν μέρει) λόγος αναιρέσεως

72. Το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως αφορά τη σκέψη 43 της απόφασης του Πρωτοδικείου, η οποία πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της:

«41. Κατά συνέπεια⁵⁴, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το τμήμα προσφυγών δεν θεμελίωσε ότι το λεκτικό σημείο CELLTECH ήταν περιγραφικό των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση.

42. Πρέπει, επομένως, να ερευνηθεί αν το τμήμα προσφυγών προέβαλε, με την επίδικη απόφαση, άλλα επιχειρήματα που να αιτιο-

λογούν ότι το επίμαχο λεκτικό σημείο εστερείτο διακριτικού χαρακτήρα.

43. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, όταν πρόκειται για σήμα συνιστάμενο από λέξεις, η ύπαρξη ή μη διακριτικού χαρακτήρα του να μην μπορεί να εξετάζεται για καθέναν από τους όρους ή τα στοιχεία που το συνιστούν χωριστά, αλλά πρέπει, ούτως ή άλλως, να εξαρτάται από την εξέταση του συνόλου που αυτά σχηματίζουν. Πράγματι, απλώς και μόνον το γεγονός ότι καθένα από τα στοιχεία αυτά, εξεταζόμενο ξεχωριστά, στερείται διακριτικού χαρακτήρα δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να διαθέτει τέτοιο χαρακτήρα ο συνδυασμός που αυτά σχηματίζουν (βλ. στην ίδια κατεύθυνση, SAT.1, σκέψη 28)».

73. Το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι η σκέψη 43 και η αναφορά στην απόφαση SAT.1⁵⁵ είναι εσφαλμένη. Υποστηρίζει ότι η αρχή που έθεσε το Δικαστήριο με την απόφαση στην υπόθεση εκείνη, επί της οποίας βασίστηκε το Πρωτοδικείο, αφορούσε τη διάταξη ενός στοιχείου έχοντος διακριτικό χαρακτήρα και ενός στοιχείου στερούμενου διακριτικού χαρακτήρα, με τέτοιο τρόπο ώστε ο τελικός συνδυασμός να στερείται διακριτικού χαρακτήρα όσον αφορά τα σχετικά προϊόντα και τις υπηρεσίες. Επομένως, δεν ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, η οποία αφορά συνδυασμό δύο στοιχείων που έχουν διακριτικό χαρακτήρα.

54 — Δηλαδή, υπό το φως των σκέψεων 35 έως 40.

55 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 10.

74. Κατά τη γνώμη μου, η απόφαση στην υπόθεση *SAT.1* έχει ισχύ νομολογίας όσον αφορά τον ισχυρισμό προς στήριξη του οποίου παρατίθεται. Ωστόσο, με τη σκέψη 43 το Πρωτοδικείο προδήλως εξέτασε⁵⁶ αν, με την επίδικη απόφαση, το τμήμα προσφυγών προέβαλε άλλα επιχειρήματα που να θεμελιώνουν ότι το επίδικο λεκτικό σήμα στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα. Το Πρωτοδικείο είχε ήδη καταλήξει όσον αφορά το θέμα αν το σήμα είχε διακριτικό χαρακτήρα⁵⁷. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό, η παραπομπή στην απόφαση *SAT.1* ήταν προδήλως πρόσφορη.

75. Έχω επομένως τη γνώμη ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος κατά το μέτρο που αφορά τη σκέψη 43 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.

αυτοί παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό και τη φύση των προϊόντων και των υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχώρισεως, και ειδικότερα πώς αυτά τα προϊόντα ή υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν» (σκέψη 37 της αποφάσεως), επέβαλε στο ΓΕΕΑ υποχρέωση σημαντικά αυστηρότερη από αυτήν που απορρέει από το άρθρο 73 του κανονισμού. Δεύτερον, κρίνοντας (με τη σκέψη 39 της αποφάσεως) ότι η περιγραφή ενός «τομέα εφαρμογής» των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών δεν συνιστά περιγραφή των «χαρακτηριστικών» των προϊόντων και υπηρεσιών αυτών υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένα τη διάταξη αυτή.

Επί της ουσίας της προσφυγής

Πρόταση επί της αιτήσεως αναιρέσεως

76. Για τους ανωτέρω εκτεθέντες λόγους, προτείνω να αναιρεθεί η απόφαση του Πρωτοδικείου. Πρώτον, διότι το Πρωτοδικείο, ζητώντας από το τμήμα προσφυγών, ως προϋπόθεση της αρνήσεώς του να καταχωρίσει το σήμα *CELLTECH* για τον λόγο ότι είχε περιγραφικό χαρακτήρα, «να παραθέσει την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων» (σκέψη 36 της αποφάσεως) και ειδικότερα να εξηγήσει «κατά τί οι όροι

77. Το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου προβλέπει ότι στην περίπτωση που το Δικαστήριο αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου μπορεί το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση. Αυτό ισχύει εν προκειμένω.

78. Η αιτούσα την καταχώριση προβάλλει με την προσφυγή της κατά της επίδικης

56 — Βλ. σκέψη 42.

57 — Σκέψη 41.

αποφάσεως ότι το τμήμα προσφυγών εσφαλμένα εκτίμησε τα όσα επιτάσσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού σχετικά με τον διακριτικό χαρακτήρα και ότι η επίδικη απόφαση πρέπει για τον λόγο αυτό να ακυρωθεί στο σύνολό της ή, επικουρικώς, να ακυρωθεί εν μέρει⁵⁸.

79. Η προσφεύγουσα προβάλλει ως κύριο επιχείρημα ότι το τμήμα προσφυγών δεν εκτίμησε ορθώς το σήμα ως σύνολο.

80. Με τις σχετικές σκέψεις της επίδικης αποφάσεως, το τμήμα προσφυγών, αφού πρώτα υπογράμμισε ότι το σήμα πρέπει να εκτιμηθεί ως σύνολο, έκρινε ότι ο συνδυασμός της αγγλικής λέξης «cell» και της αγγλικής σύντμησης «tech», καθεμία από τις οποίες δεν είχε από μόνη της διακριτικό χαρακτήρα, δεν αποτελεί τίποτε περισσότερο από το άθροισμα των λέξεων που τη συνθέτουν, εφόσον δεν προέκυπτε από τα μέρη αυτά που τη συνθέτουν κανένας διακριτικός χαρακτήρας⁵⁹.

81. Φρονώ ότι η κρίση αυτή αντανακλά σωστά τη νομολογία του Δικαστηρίου. Είναι

σαφές ότι, ενώ ο διακριτικός χαρακτήρας των χωριστών στοιχείων ενός σύνθετου σήματος μπορεί να διαδραματίσει κάποιον ρόλο κατά την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος ως συνόλου, η εκτίμηση αυτή πρέπει όμως, εν πάση περιπτώσει, να στηρίζεται στον τρόπο με τον οποίο το ενδιαφερόμενο κοινό προσλαμβάνει το σήμα αυτό ως σύνολο⁶⁰.

82. Με την απόφαση *BioID* το Δικαστήριο επιβεβαίωσε το σκεπτικό του Πρωτοδικείου στο μέτρο που, εφόσον δεν προκύπτει ότι υφίστανται συγκεκριμένες ενδείξεις, όπως είναι, ιδίως, ο τρόπος κατά τον οποίο έχουν συνδυαστεί τα διάφορα στοιχεία, που να υποδηλώνουν ότι ένα σύνθετο σήμα, θεωρούμενο στο σύνολό του, παριστάνει περισσότερα πράγματα απ' ό,τι το άθροισμα των στοιχείων από τα οποία αποτελείται, το σήμα αυτό στερείται διακριτικού χαρακτήρα⁶¹. Ομοίως, με την απόφαση *SAT.1*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ορισμένα δεδομένα, όπως η ύπαρξη κάποιου στοιχείου φαντασίας, μπορούν να είναι λυσιτελή κατά την εκτίμηση για το αν ένα σήμα που περιλαμβάνει στοιχεία στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα μπορεί ωστόσο το ίδιο να διαθέτει διακριτικό χαρακτήρα⁶², επιβεβαιώνοντας έτσι την άποψη ότι απαιτείται κάτι επιπλέον για να μετατρέψει τον συνδυασμό δύο συνθετικών στερούμενων διακριτικού χαρακτήρα σε ένα σύνολο που διαθέτει διακριτικό χαρακτήρα.

83. Η προσέγγιση αυτή συμφωνεί εξάλλου με τη νομολογία πουπραγματεύεται την

58 — Η αιτούσα προβάλλει επικουρικώς ότι πρέπει να επιτραπεί η καταχώριση του σήματος όσον αφορά τα προϊόντα της κλάσεως 5, και λίαν επικουρικώς των κλάσεων 5 και 10, και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά τα προϊόντα αυτά.

59 — Σκέψη 11 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

60 — Βλ. απόφαση στην υπόθεση *SAT.1*, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 28, και *BioID*, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 21, σκέψη 29.

61 — Σκέψη 34.

62 — Σκέψη 35.

εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ενός σύνθετου λεκτικού σήματος που περιλαμβάνει μόνο στοιχεία στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως κατ' αναλογία εφαρμοστέα⁶³. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένα τέτοιο σήμα μπορεί να μην έχει περιγραφικό χαρακτήρα, υπό την προϋπόθεση ότι δημιουργεί μια επαρκώς απομακρυσμένη εντύπωση από αυτή που παράγει η απλή ένωση των εν λόγω στοιχείων. Πρέπει να υπάρχει μια αντιληπτή διαφορά μεταξύ του σήματος και του αθροίσματος των στοιχείων που το συνθέτουν, γεγονός που προϋποθέτει ότι, λόγω του ασυνήθιστου χαρακτήρα του συνδυασμού σε σχέση με τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, το σήμα δημιουργεί μια επαρκώς απομακρυσμένη εντύπωση από αυτή που παράγει η απλή ένωση των ενδείξεων που προσφέρουν τα στοιχεία που το αποτελούν⁶⁴.

84. Στην υπό κρίση υπόθεση το τμήμα προσφυγών, αφού διαπίστωσε ότι ο κατάλογος των προϊόντων και υπηρεσιών που περιλαμβάνονταν στην αίτηση αφορούσε εξειδικευμένους και μη καταναλωτές⁶⁵, έκρινε στη συνέχεια ότι «ο συνδυασμός “CELL-TECH” μπορεί να γίνει, αμέσως και χωρίς αμφισημία, αντιληπτός από τον καταναλωτή στον οποίο απευθύνεται ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων, καθώς και προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή προκύπτουν από αυτές⁶⁶».

85. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε προσφάτως ότι «η συγκεκριμένη εκτίμηση της επιπτώσεως ενός σήματος επί του καταναλωτή, οριζόμενη με σαφήνεια σε σχέση με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση του σημείου, συνιστά διαπίστωση πραγματικού περιστατικού⁶⁷». Μολονότι η διαπίστωση αυτή έγινε στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ελέγχει τις κρίσεις του Πρωτοδικείου περί πραγματικών περιστατικών, επιβεβαιώνει ωστόσο τη γνώμη μου ότι ένα ακυρωτικό δικαστήριο δεν πρέπει χωρίς σπουδαίο λόγο να ελέγχει τις εκτιμήσεις του τμήματος προσφυγών για τα πραγματικά περιστατικά (το οποίο τμήμα προσφυγών έκρινε επί προσφυγής κατά αποφάσεως εξεταστή του ΓΕΕΑ⁶⁸).

86. Η προσέγγιση αυτή ενισχύεται επίσης από τη διατύπωση του άρθρου 63, παράγραφος 2, του κανονισμού, το οποίο προβλέπει ότι προσφυγή κατά αποφάσεων του τμήματος προσφυγών «επιτρέπεται για λόγους αναρμοδιότητας, παράβασης ουσιώδους τύπου, παράβασης της Συνθήκης, του παρόντος κανονισμού ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικά με την εφαρμογή τους ή για κατάχρηση εξουσίας». Κατά τη γνώμη μου, η διατύπωση αυτή υποδηλώνει σαφώς ότι η αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου κατά τον έλεγχο τέτοιου είδους αποφάσεως περιορίζεται στα νομικά θέματα. Επομένως, ο έλεγχος που ασκεί το Πρωτοδικείο σε απόφαση του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ «δεν βαίνει πέραν του ελέγχου της

63 — Βλ. απόφαση SAT.1, σκέψη 28, όσον αφορά το ότι οι περιστάσεις αυτές αναγνωρίζονται ως ανάλογες.

64 — Απόφαση Campina Melkunie, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψεις 40 και 41 (η υπογράμμιση δική μου).

65 — Η αιτούσα την καταχώριση δεν φαίνεται να αμφισβητεί την εκτίμηση του τμήματος προσφυγών όσον αφορά τον καταναλωτή προς τον οποίο απευθύνεται.

66 — Σκέψεις 11 και 12.

67 — Σκέψη 42 της αποφάσεως στην υπόθεση BioID, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 21.

68 — Η οποία απόφαση, στην περίπτωση προτάσεως απορρίψεως της καταχώρισεως για απόλυτους λόγους απαραδέκτου, καθίσταται οριστική μόνον εφόσον ο αιτών την καταχώριση του σήματος είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις: βλ. άρθρο 38, παράγραφος 3, του κανονισμού.

νομιμότητας της αποφάσεως και δεν έχει, ως εκ τούτου, ως αντικείμενο την επανεξέταση των πραγματικών περιστατικών που εκτιμήθηκαν από τα όργανα του ΓΕΕΑ»⁶⁹. Δέχομαι, ωστόσο, ότι η διαπίστωση αυτή δεν αντιπροσωπεύει την πάγια νομολογία του Πρωτοδικείου όσον αφορά τις προσφυγές κατά αποφάσεων των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ.

87. Στην υπό κρίση υπόθεση, θεωρώ ότι η διαπίστωση του τμήματος προσφυγών ότι ο όρος CELLTECH μπορεί να γίνει αντιληπτός από τον καταναλωτή στον οποίο απευθύνεται ως όρος που δηλώνει δραστηριότητες του κλάδου της τεχνολογίας των κυττάρων αποτελεί εκτίμηση περί πραγματικών περιστατικών, η οποία δεν μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή κατά της επίδικης αποφάσεως. Γενικότερα, καθίσταται σαφές, κατά την άποψή μου, από την απόφαση εκείνη ότι το τμήμα προσφυγών δεν παρέλειψε να εκτιμήσει το σήμα ως σύνολο. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το κύριο επιχείρημα που προβάλλει η αιτούσα την καταχώριση κατά της επίδικης αποφάσεως.

88. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτό το σήμα στο κοινό αποτελεί ωστόσο ένα μόνον από τα κριτήρια που επιτρέπουν να καθοριστεί αν το σήμα έχει διακριτικό χαρακτήρα. Επιπροσθέτως, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει ζητηθεί η καταχώριση⁷⁰. Αυτό αποτελεί το αντικείμε-

νο του επιχειρήματος που προβάλλει επικουρικά κατά της επίδικης αποφάσεως η αιτούσα την καταχώριση. Η αιτούσα ισχυρίζεται ότι το τμήμα προσφυγών δεν εξέτασε αν το σήμα «CELLTECH» μπορούσε να έχει διακριτικό χαρακτήρα σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητήθηκε η καταχώριση. Επισημαίνει ότι στα προϊόντα αυτά περιλαμβάνονται «παρασκευάσματα, σύνθετες και φαρμακευτικές ουσίες, κτηνιατρικά και υγιεινής» και «συσκευές και εργαλεία χειρουργικά, ιατρικά, οδοντιατρικά και κτηνιατρικά». Η αιτούσα θεωρεί ότι οι όροι «cell» και/ή «tech», ακόμη και αν εξετασθούν χωριστά, δεν χρησιμοποιούνται ούτε θα χρησιμοποιούνταν για να περιγράψουν τα προϊόντα αυτά, και προβάλλει ότι το τμήμα προσφυγών δεν έλαβε υπόψη του το σημείο αυτό.

89. Έχω τη γνώμη ότι ο ισχυρισμός αυτός έχει κάποια βαρύτητα.

90. Δεδομένου ότι η καταχώριση σήματος ζητείται πάντοτε σε σχέση με προϊόντα ή υπηρεσίες που περιγράφονται στην αίτηση καταχωρίσεως, το ζήτημα αν συντρέχει λόγος απαραδέκτου ως προς το σήμα πρέπει να κρίνεται *in concreto* σε σχέση με τα οικεία προϊόντα ή τις υπηρεσίες. Η εξέταση αυτή πρέπει να είναι αυστηρή και πλήρης⁷¹. Όταν ζητείται καταχώριση σήματος για

69 — Απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-214/05 P, Sergio Rossi (Συλλογή 2006, σ. I-7057, σκέψη 50).

70 — Απόφαση της 6ης Μαΐου 2003, C-104/01, Libertel (Συλλογή 2003, σ. I-3793, σκέψη 75).

71 — Απόφαση στην υπόθεση Koninklijke KNP Nederland, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 7, σκέψη 123.

ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες, θεωρώ ότι δεν είναι απαραίτητο η απόφαση που αρνείται την καταχώριση, για απόλυτο λόγο απαραδέκτου, να παραθέτει το συμπέρασμά της χωριστά για κάθε ένα από τα επί μέρους προϊόντα και κάθε μία από τις επί μέρους υπηρεσίες. Όταν πάνω σε αυτή τη βάση κηρύσσεται απαράδεκτη η καταχώριση για ολόκληρη ομάδα ή κατηγορία προϊόντων ή υπηρεσιών, η απόφαση πρέπει να εξηγεί προσηκόντως γιατί το σήμα, αυτό καθεαυτό, δεν δικαιολογεί καταχώριση⁷².

προκύπτουν από [δραστηριότητες στον τομέα της τεχνολογίας των κυττάρων]». Η επίδικη απόφαση δεν παρέχει την εξήγηση αυτή. Φρονώ επομένως ότι πρέπει να ακυρωθεί.

Δικαστικά έξοδα

91. Κατά τη γνώμη μου, η σκέψη 12 της επίδικης αποφάσεως δεν παρέχει τέτοια εξήγηση. Όπως επισήμανα, δεν θεωρώ ότι το τμήμα προσφυγών είχε υποχρέωση να «παραθέσει την επιστημονική σημασία της τεχνολογίας των κυττάρων» ή να εξηγήσει κατά τί οι όροι «cell» και «tech» «παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τον προορισμό και τη φύση των προϊόντων και των υπηρεσιών που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, και ειδικότερα πώς αυτά τα προϊόντα ή υπηρεσίες θα εφαρμόζονταν στην τεχνολογία των κυττάρων ή πώς θα προέκυπταν από αυτήν»⁷³. Φρονώ, ωστόσο, ότι το τμήμα προσφυγών είχε υποχρέωση να εξηγήσει τον λόγο για τον οποίο εκτιμά (όπως προδήλως προκύπτει) ότι «παρασκευάσματα, σύνθετες και φαρμακευτικές ουσίες, κτηνιατρικά και υγιεινής» και «συσκευές και εργαλεία χειρουργικά, ιατρικά, οδοντιατρικά και κτηνιατρικά» είναι «προϊόντα, συσκευές και υλικά που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων ή

92. Κατά το άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη και όταν το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, το Δικαστήριο αποφαινεται και επί των δικαστικών εξόδων. Βάσει του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Η αιτούσα την καταχώριση ζήτησε, πρωτοδίκως, την καταδίκη του ΓΕΕΑ στα δικαστικά έξοδα και κατά τη γνώμη μου το ΓΕΕΑ ηττήθηκε. Στην κατ' ανáιρεση δίκη, το αναιρεσείον ΓΕΕΑ ζήτησε την καταδίκη της αναιρεσίβλητης-αιτούσας την καταχώριση και αυτή κατά τη γνώμη μου ηττήθηκε. Επομένως, θεωρώ ότι το ΓΕΕΑ πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα του πρώτου βαθμού και η αιτούσα την καταχώριση πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα της κατ' ανáιρεση δίκης.

72 — Βλ. σημεία 39 έως 41 των προτάσεών μου στην υπόθεση Management, Training en Consultancy, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 43.

73 — Βλ. σημεία 47 έως 52 ανωτέρω.

Πρόταση

93. Προτείνω επομένως στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

- να αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση C-260/03·
- να ακυρώσει την απόφαση του δευτέρου τμήματος προσφυγών του ΓΤΕΑ της 19ης Μαΐου 2003·
- να καταδικάσει το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς στα δικαστικά έξοδα του πρώτου βαθμού και τη Celltech R & D Ltd στα δικαστικά έξοδα της κατ' αναίρεση δίκης.